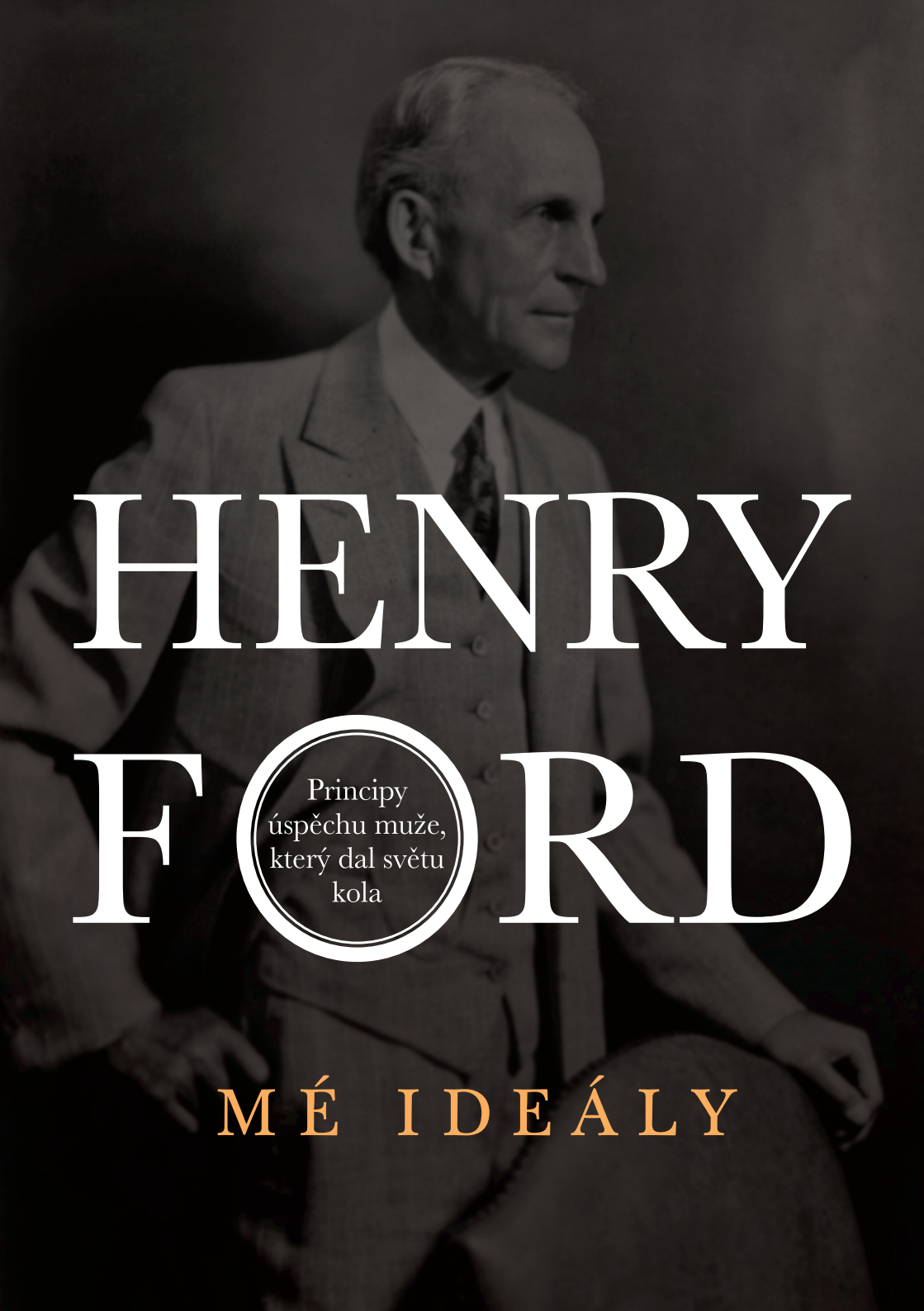

HENRY FORD

Principy
úspěchu muže,
který dal světu
kola

MÉ IDEÁLY

HENRY FORD

Principy
úspěchu muže,
který dal světu
kola

M É I D E Á L Y

Výběr článků ze „Stránky pana Forda“
z novin The Dearborn Independent

Liberec 2021

Mé ideály
Výběr článků ze „Stránky pana Forda“
z novin The Dearborn Independent
Henry Ford

Podle anglického originálu Ford Ideals
vydalo nakladatelství STAIR JUMPER s.r.o., Kominická 599, Liberec.

Překlad Petr Mečíř
Odpovědný redaktor Petr Mečíř
Obálka Martin Bartoš
Sazba a grafická úprava Jan Anders
Jazyková korektura Alena Střelečková

© STAIR JUMPER s.r.o., 2021, 2026

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována
a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem
bez písemného souhlasu vydavatele.

Translation © Petr Mečíř, 2021

První tištěné vydání 2021

První elektronické vydání 2026

www.stairjumper.cz

www.henryford.cz

ISBN 978-80-907289-3-6 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-53057-02-8 (epub)

ISBN 978-80-53057-08-0 (pdf)

OBSAH

Předmluva k českému vydání	7	
Úvod	10	
1. kapitola	Protichůdné názory, a přesto oba správné!	13
2. kapitola	Lživé cedule „Nikoho na výpomoc nehledáme“	17
3. kapitola	Manažeři musí být spoluzodpovědní	21
4. kapitola	Na čí stranu se přidáte?	25
5. kapitola	Sklízení plodů v nepravý čas	30
6. kapitola	Jedy šířící se průmyslem	34
7. kapitola	Dejte si velký pozor na úspěch	39
8. kapitola	Kdo je skutečným „majitelem“?	43
9. kapitola	Nadutost ve světě obchodu	48
10. kapitola	O dobročinnosti, blahobytu a dalších otázkách	52
11. kapitola	Odkud se berou vysoké mzdy	56
12. kapitola	Armáda se nikdy „nerozpouští“	62
13. kapitola	Prevence je lepší než soucit	70
14. kapitola	Úspěch nikoho nezvýhodňuje	76
15. kapitola	Osobní vazby a jejich význam v životě	83
16. kapitola	Soustředte se na svůj vlastní trh	90
17. kapitola	„Dělnictvo“ a „Kapitalisté“ jsou nepřesné pojmy	97
18. kapitola	Právo člověka na jeho práci	104
19. kapitola	Strach ze změny	109
20. kapitola	Do jaké míry lze předcházet neshodám v manželství?	116
21. kapitola	Zemědělství – průmysl pěstující potraviny	123
22. kapitola	Několik silných instinktů a několik prostých pravidel	129
23. kapitola	Zemědělec – partner přírody	135
24. kapitola	Slabé stránky nebrání v cestě, ale ukazují směr	140
25. kapitola	Všichni lidé jsou od přírody potřební	145

26. kapitola	Jak najít v práci hlubší smysl	151
27. kapitola	Národ průkopníků	156
28. kapitola	Lidská povaha a sociální systém	162
29. kapitola	Nebezpečí expanze moderních velkoměst	167
30. kapitola	Snaha zalíbit se šéfovi	173
31. kapitola	Vlastenectví – cítění pospolitosti	178
32. kapitola	Falešná filozofie úspěchu	184
33. kapitola	Konkurence a spolupráce	189
34. kapitola	Základem hospodářství je půda	194
35. kapitola	Ideály versus myšlenky	199
36. kapitola	O stranické politice	204
37. kapitola	Co je smyslem vzdělávání?	208
38. kapitola	Jste-li na pochybách, zvyšte mzdy!	213
39. kapitola	Kdy si nepůjčovat peníze	218
40. kapitola	Nové cesty ke slávě	222
Doslov		227

Předmluva k českému vydání

Sborník esejů zachycujících myšlenky Henryho Forda, které od roku 1919 vycházely v podobě článků na „Stránce pana Forda“ v jeho novinách *The Dearborn Independent*, zastihuje slavného průmyslníka na vrcholu kariéry. V té době jeho Model T již jedenáct let působil revoluci v dopravě a učinil z automobilu věc každodenní potřeby. Za účelem jeho výroby Ford v Detroitu vybudoval obří manufakturu, jakou svět dříve nespatriil, a přesto v té době více jak čtyři miliony Modelů T, které do té doby sjely z výrobních linek, nepředstavovaly ani třetinu automobilů, které se od tohoto konkrétního modelu měly ještě vyrobit. Když Ford na konci roku 1919 vyplatil minoritní akcionáře společnosti Ford Motor Company, stal se jejím jediným vlastníkem a zároveň nejbohatším člověkem na světě. V té době již dávno přesahoval oblast automobilového průmyslu a provozováním železnic, nemocnic a škol či budováním silnic, mostů a vodních kanálů zasahoval do mnoha odvětví. Řadil se mezi největší světové osobnosti své doby a mnoho lidí by ho tehdy bývalo rádo vidělo v úřadu amerického prezidenta.

Paradoxem je, že Ford se původně jakékoliv publicitě usilovně vyhýbal. Byl zcela zaměřen na sestrojení dokonalého motoru a co nejpraktičtějšího vozu pro širokou veřejnost a o žádnou pozornost neměl ani ten nejmenší zájem. Když roku 1901 postavil závodní vůz, který také na závodech sám řídil (a vyhrál), bral to jako nutné zlo za účelem zviditelnění své práce a přilákání investorů pro zahájení masové výroby. Když po dvou předchozích nezdarech roku 1903 založil společnost Ford Motor Company a ta postupně začala slavit své první úspěchy, Ford se rostoucím zájmu o svoji osobu usilovně bránil do té míry, že se na veřejnosti dokonce pokoušel maskovat falešnými vousy. Po pár dnech je však otráveně pohodil v kanceláři na stůl a směrem ke své sekretářce zamumlal: „Nefunguje to, asi poznávají to auto.“

Během dalších let, kdy výroba a prodeje jeho automobilů exponenciálně rostly, Ford svůj postoj k médiím zcela přehodnotil. Poznal totiž hodnotu bezplatného PR, kdy článek o jeho osobě, automobilu či společnosti na titulní straně novin přinesl více prodeje než celostránková placená inzerce. Noviny tehdy dychtivě psaly o každyčké novince ohledně Modelu T nebo traktoru Fordson, o revolučním „5dolarovém dni“, kdy dělníkům začal vyplácet dosud nevídané velmi nadprůměrné mzdy, nebo o sociologickém oddělení v jeho společnosti, které usilovalo o zlepšení životních poměrů svých zaměstnanců i v jejich soukromí. Henry Ford se postupně stal hoto-
vým expertem na získávání publicity a budování své osobní značky a sám

začal zvát novináře k nejrůznějším příležitostem včetně mediálně velmi sledovaných „kempingových výletů“ do přírody, které podnikal s Thomasem Edisonem a výrobcem pneumatik Harveyem Firestonem. Během 10. let 20. století se podobné publicisté jako Ford těšili už jen američtí prezidenti. Prakticky každý novinář v Americe se v té době snažil k Fordovi dostat a získat jeho komentář nejen na jakékoliv aktuální dění doma i ve světě ohledně politiky, ekonomiky, průmyslu, sociálních poměrů, podnikání či dosažení úspěchu, ale také třeba ohledně rad z oblasti zdravé výživy či tipů na zachování šťastného manželství. A Henry Ford vždy velmi ochotně a rád svou životní filozofii a světonázory sdílel a pozornosti médií si velmi užíval.

Během 1. světové války však přišla studená sprcha, kdy noviny Forda tvrdě kritizovaly i zesměšňovaly kvůli jeho neúspěšnému projektu tzv. „Mírové lodi“, kterou se sám na vlastní pěst pokusil v prosinci 1915 zastavit válku, když na jedné palubě shromáždil dvě stě osobností a plavil se na neutrální území do Norska, kde se snažil zástupce válčících stran přimět k dialogu, a mediálně mu nepomohla ani neúspěšná kandidatura na křeslo senátora státu Michigan o dva roky později. Forda pak jmenovitě štkalo, že ho média údajně často misinterpretovala, jeho výroky překroutila a použila proti němu. Nakonec dospěl k názoru, že skutečnou svobodu tisku může mít jen ten, kdo dané médium vlastní.

Aby získal nezávislou platformu pro vyjadřování svých názorů, roku 1918 zakoupil místní miniaturní vydavatelství The Dearborn Independent, které do té doby vydávalo noviny v nákladu tisíc výtisků týdně. První vydání novin od převzetí Fordem vyšlo 11. ledna 1919, jeden výtisk stál 5 centů a Ford v něm zakázal jakoukoliv inzerci, aby se vyhnul podezření z možného vlivu či zájmu třetích stran, a trval tudíž na tom, že se vydavatelství musí uživit jen z předplatného. The Dearborn Independent na skromném rozsahu šestnácti stran s týdenní pravidelností přinášely články komentující dění v průmyslu, ekonomice a politice včetně pasáží věnovaných právě probíhající poválečné obnově. Ford od samého začátku zamýšlel vlastní týdenní sloupek, který nakonec nabral podobu celé stránky nazvané „Stránka pana Forda“. Vzhledem k Fordovým omezeným vyjadřovacím schopnostem za něho texty psal William J. Cameron, bývalý reportér plátku Detroit News, který ve Fordově společnosti zastával funkci tiskového mluvčího. Cameron každý týden absolvoval rozhovory s Henrym Fordem a jeho myšlenky dále uhlazoval a rozváděl na požadovaný rozsah textu. Pamětníci uváděli, že se Ford obvykle zastavil v Cameronově kanceláři a ve stylu telegrafní zprávy na něj vychrlil vše, co měl zrovna na srdci. Ačkoliv Cameron

celý svůj dospělý život válčil s alkoholovou závislostí, přesto dokázal každý týden sepsat několik pracovních verzí, které vždy schvaloval šéf novin Ernest Liebold a nakonec i samotný Ford. Kromě svého literárního talentu měl Cameron dar vidět do Fordovy hlavy. Henry Ford se totiž vyjadřoval ve velmi strohých, věcných a leckdy nesouvislých větách a měl ve zvyku své myšlenky často vyjadřovat pomocí velmi lidových příměrů a analogií, takže od něho novináři často odcházeli zmatení a kroutící hlavou se slovy „Co tím zatraceně ten stařík jen mohl myslet?“ Cameron oproti tomu Fordovi naprosto rozuměl a dokázal jeho názory přetvářet do literárních esejů.

O noviny *The Dearborn Independent* byl zájem především kvůli Fordově reputaci a počet předplatitelů pozvolna narůstal. Konkurenční a již zavedené velké noviny *The Detroit Times* na adresu Fordova týdeníku tehdy vyjádřily sarkastickou pochvalu, že jde o „ten nejlepší plátek, jaký kdy vydávala nějaká továrna na traktory“. Největší pozornosti se od samého počátku těšila právě „Stránka pana Forda“, která každý týden přinášela populárně edukativní zamyšlení nad jiným tématem. Výběr těch nejúspěšnějších článků vyšel roku 1922 v souborném knižním vydání pod názvem *Ford Ideals* a jeho česká verze se třiceti pěti články byla vydána roku 1924 jako *Fordovy ideály*. Josef Bartoš, který byl překladatelem tohoto prvního vydání a který předtím do češtiny přeložil i Fordův životopis *Můj život a dílo*, nabídl tehdy ve své předmluvě srovnání obou publikací: „Fordův *Životopis* a *Ideály* jsou organickým, navzájem se doplňujícím celkem, v němž *Ideály* představují část teoretickou a *Životopis* část užitou, praktickou.“

Životopis Můj život a dílo vyšel v novém moderním překladu v roce 2018 a nyní v rukou držíte nové české vydání sborníku *Fordových ideálů* rozšířené o pět článků, které dříve nebyly v češtině vydány. Jednotlivé kapitoly svou formou odpovídají rozsahu tehdejší velkoformátové strany v novinách. Jedná se o krátké texty na rozličná témata, přičemž proměnlivá je i jejich kvalita. Zatímco některé kapitoly jsou vyloženy skvosty a jiné jsou dobré či jen průměrné, jako celek je sborník studnicí nadčasových myšlenek jednoho z největších génů historie. Ačkoliv občasná sociologická zamyšlení nad stavem americké společnosti po první světové válce se dnes jeví jako utopická, Fordovy pohledy na podnikání, úspěch či morálku představují obecně platné principy, které jsou i dnes velmi relevantní a i po sto letech mohou být dnešnímu čtenáři velmi prospěšné.

Petr Mečíř
srpen 2021

ÚVOD

Již od prvního vydání novin The Dearborn Independent, od chvíle, kdy jejich vedení spadá pod Henryho Forda, byla vždy jejich součástí sekce nazvaná „Stránka pana Forda“, která se snaží předkládat názory pana Forda na různé otázky.

Tato stránka se těší velmi vysoké čtenosti doma i v zahraničí a byla již mnohokrát reprodukována v mnoha jazycích a v mnoha částech světa. Důraz na spolehlivost a zásadní význam předkládaných informací namísto snah o senzační prohlášení má bezpochyby svůj podíl na vysokém počtu příznivců, které si získala.

Ucelený sborník, který držíte v rukou, vznikl na základě poptávky čtenářů The Dearborn Independent nejen po starších vydáních „Stránky pana Forda“, ale rovněž na základě vysoké poptávky po vydání těchto „Stránek“ v knižní podobě. A to je právě důvod, proč tento sborník vznikl. Výběr příspěvků byl učiněn jednak na základě oblíbenosti u čtenářů a zároveň na základě snahy o různorodost obsažených témat, která jsou čtenářům předkládána. Letmý pohled na seznam kapitol v obsahu postačí pro vytvoření představy o šíři spektra problémů, o nichž bude řeč.

Jeden společný rys následujících kapitol bude čtenáři okamžitě zřejmý, a sice že nezávislost myšlenek neobnáší jakákoliv fantastická stanoviska nebo neuskutečnitelné rady. Není to nezávislost, jež by snad přispívala k nevěrohodnosti. Nesolidnost je naopak často způsobena nedostatkem nezávislosti, jelikož se snaží nastolit soulad v životě způsobem, který je od samého počátku špatný. Nezávislost vždy dává životu šanci stavět na správném základu. Jde o neustálou duševní obrodu a neustálé vymaňování se z lidského sklonu

k pokřivení charakteru. Selský rozum je tou nejdynamičtější a nejnezávislejší silou na planetě.

Často bývá vznášena otázka ohledně role, kterou pan Ford při přípravě „Stránky pana Forda“ zastává. Jde o zcela zásadní roli. Dodává myšlenky. A velmi často dodává i konkrétní slova, kterými jsou tyto myšlenky vyjadřovány. Ačkoliv sám neobsluhuje psací stroj ani se osobně nezabývá technickou stránkou výroby novin v tiskárně, veškerá inspirace, stanoviska, nezávislé rozbory a zralost úsudku jsou jeho. Bez něj by žádná „Stránka pana Forda“ být nemohla.

Tento sborník je vydáván s nejlepším vědomím, že představuje vyčerpávající výběr materiálu, který byl doposud vydán.

Únor 1922

**„AŽ UŽ SI MYSLÍTE, ŽE NĚCO DOKÁŽETE
NEBO NEDOKÁŽETE, V OBOU PŘÍPADECH
MÁTE PRAVDU.“**

Henry Ford

KAPITOLA 1

Protichůdné názory, a přesto oba správné!

Většinu věcí, o kterých lidé říkají, že je vidí, skutečně vidí. Nejedná se jen o pouhou představivost. Pesimista, který vidí, jak se vše hroutí, není obětí nějakého klamu; pouze pravdivě popisuje to, co skutečně vidí. Optimista, který vidí, jak vše spěje k vrcholu božské dokonalosti, je stejně tak dobrým popisovatelem událostí; nijak sebe ani druhé neuvádí v omyl a skutečně vidí to, co říká, že vidí.

Problém je v tom, že příliš mnoho lidí provádí svá pozorování příliš zúženým pohledem, a přestože jejich popisy toho, co vidí, jsou pravdivé, nejsou úplné. Snad nic jiného nemůže být tak zavádějící, jako dívat se na něco tak úzkým pohledem, že jsou určité části celku zcela vynechány. Je to jako kdybychom se dívali na slona tak zúženým pohledem, že bychom viděli jen jeho ocas nebo kly, a na základě toho se snažili popsat, jak slon vypadá. Při úplném pohledu bude zvíře vypadat docela jinak.

Toto vše má významné uplatnění ve způsobu myšlení, ke kterému se dnes tolik lidí uchyluje. Snad víc lidí než kdykoliv dříve se nyní zabývá hospodářskými otázkami, více lidí přemýšlí, nebo by snad bylo přesnější říct, že si lámou hlavu s poměry, které dnes v lidském životě převládají.

Pravděpodobně platí, že ačkoliv se všichni pídíme po informacích a uvažujeme nad nimi, stále toho moc nechápeme. Nepopiratelným faktem však zůstává, že lidská mysl se zaměřuje na své vlastní problémy. Dříve jsme to vše

nechávali na vládě nebo na osudu, avšak vláda nás již zklamala, a osud není něco, co se obejde bez naší spolupráce. A když aktivně hledáme odpovědi, existuje milionkrát větší šance něco pochopit, než když jen nečinně sedíme. A právě toto je dnes postojem mnoha lidí – hledají odpovědi a již zanedlouho je užijí.

Někteří lidé pouze vidí, jak se vše hroutí. A mají pravdu. Určité zavedené zvyky, metody, postupy, instituce a tradice, na které jsme si navykli se spoléhat, se nepochybně hroutí, a to tak, že nevratně.

Je to právě tato poslední okolnost – tento faktor nenapravitelnosti, který v mnoha lidech vyvolává strach. Mysleli si, že „normálnost“ znamenala znovuzavedení starých pořádků a obnovení starých zvyků. Většina lidí o této „normálnosti“ smýšlela tak, jako by se měl navrátit včerejšek. Jenže včerejšek už se nikdy nevrátí.

Starý svět je mrtev, mrtev a ještě jednou mrtev. Už nelze obnovit. Ani sám Bůh ho nechce vrátit a Satan to nedokáže.

Začala se psát nová kapitola, jež začíná tím, že starý svět je mrtev. On neumírá, on už je mrtev. Hroutící se věci, které vidíme kolem sebe, jsou jeho pohřbem, jeho rozkladem.

Pokud by lidé pochopili, že vstupujeme do nového věku, ušetřili by si velkou spoustu zmatků.

Jde o tohle: ti, kteří říkají, že všechno, co kolem sebe vidí, spěje ke zkáze, říkají pravdu, protože jejich oči se upírají na věci, jež patří do staré éry. Stará éra je již mrtvá a kousek po kousku je pohřbívána. Každým dnem se jeden její úlomek promění v prach.

Pokud je tato zkáza to jediné, co vidíte – a také to bude to jediné, pokud je to zároveň to jediné, na co se zaměřujete – pak není divu, že máte pocit, že úplně všechno spěje ke zkáze.

Ale pokud se rozhlédnete kolem sebe a zpozorujete, co se kvapem blíží za vašimi zády, zatímco vy jste znepokojeně hleděli do minulosti, otevře se vám druhá polovina zorného pole a uvidíte věci, které teprve přijdou.

Možná jste si všimli, že dub na podzim spolu s ostatními stromy zežloutne. Potom přijde déšť a ostatní stromy ztratí své listy. Nikoliv však dub, ten jich ztratí jen pár. Potom přijde vichřice a větve na ostatních stromech zůstanou prakticky holé. Dub si však většinu svého listoví i nadále udrží. Pak uhodí mraz a po listí na ostatních stromech už není ani památky. Listí na dubu se chvěje a zbarví se do odstínu staré kordovánové kůže, ale stále pevně drží na rodných větvích. Je to radostný pohled na tyto seschlé listy, jež v zimě odolaly mrazům; je to radostný pohled, jak odolávají sněhu a poryvům

větru. Zima pak začne ustupovat a ve vzduchu je cítit brzký nástup jara. Všechno kolem se začíná zelenat, jen dub si stále zarputile drží své loňské listí. O něco později i tyto listy začnou opadávat – a je tu jaro. Kdybyste se nebyli rozhlíželi kolem a neviděli, co vše se v přírodě odehrávalo, a kdybyste si nebyli vědomi všech procesů, které mezitím proběhly, mohli byste snadno dospět k názoru, že i ten poslední list na světě jednou čeká záhuba.

Skutečnost je však taková, že listy, které vydržely nejdéle a které jsme se naučili spojovat se stálostí, jsou těmi listy, které spadnou až ve chvíli, kdy se mají objevit nové.

A nejsou to ve společnosti právě ty zdánlivě nejpevněji zakořeněné věci, které pozvolna začínají padat k zemi? Nejsou to právě ty klíčové organizace, které jsou dnes zkáze nejbližší? Samozřejmě že ano, jak vám také potvrdí každý, kdo svoji pozornost zaměřuje pouze na věci, jež se hrouť. Je to právě úpadek zásadních metod a úpadek institucí, který znepokojuje většinu lidí. Avšak ke znepokojení není přitom důvodu. Když spadne listí i toho nejsilnějšího stromu, nastává jaro. Pokud rozšíříte své zorné pole, spatříte nové věci, jež přichází, aby nahradily ty staré.

Máte na výběr. Můžete sedět s rukama v klíně a pozorovat, jak mizí vše, co kdysi utvářelo starou „normálnost“, a bědovat přitom nad blížící se pohromou, nebo můžete povstat a sledovat přicházející novou éru a zároveň si v jejích řadách hledat své nové místo. Pokud podniknete to druhé, uvidíte zcela jiné skutečnosti. A nebude se jednat o žádné představy, mentální sugescie nebo pošetilý mysticismus, jenž spočívá v předstírání, že všechno je naprosto v pořádku, ať už tomu tak ve skutečnosti je, nebo nikoliv. Jedno je jisté – nová éra již nastala.

Obchodník v jednom malém městě to před nedávnem vyjádřil velmi správně. Pravidl: „Zkrátka se snažím přivyknout myšlence, že jsem se probudil do nového světa. Sice nevím, jak přesně bude vypadat, ale vím, že mou povinností je zůstat ostražitý, abych mohl být připraven na to, co přijde. Jsem si vědom, že celé umění prodeje se od základu změní, a já se snažím zjistit, jak. Víím, že si budu muset zachovat úplnou bdělost. Nacházím se v novém světě a musím se o něm všechno znovu naučit. Jediné věci, které byly ze starého světa přeneseny do nového, jsou Služba veřejnosti a Poctivost – můžeme však ušetřit čas a vyjmout z tohoto výčtu slovo ‚Poctivost‘, protože když řeknete ‚Služba‘, je v tom již obsaženo vše.“

To je správný postoj! Tento člověk naprosto vědomě přijal skutečnost, že nová éra již nastala, a chtěl být zcela při smyslech, až bude třeba, aby se něco nového naučil. Sám říká, že se mnohému stále ještě nenaučil, ale to

hlavní již pochopil – bez čehož by se býval nebyl schopen naučit čemukoliv jinému – již totiž poznal, že tento svět je zcela nový. Pokud by jen tento prostý fakt mohl být vtlučen lidem do jejich hlav a srdcí, aby se i bez toho, aby mu nutně rozuměli, mohl stát základem jejich myšlení, dosáhlo by se obrovského pokroku.

Je jisté, že mnoho věcí podlehne zkáze. A také by mělo! A pokud se na ně díváte dostatečně dlouho, můžete nabýt dojmu, že se hroutí úplně všechno. Měli byste se ohlédnout a podívat se opačným směrem, kde již uvidíte Novou éru stoupající po úbočí kopce. Potom pochopíte, že ačkoliv krach našich vlastních hloupých, neefektivních, nespravedlivých a neproduktivních metod je nevyhnutelný a správný, tím skutečným důvodem jejich zániku je nástup zcela nových metod, které ty staré vytlačují.

Zatímco se rozhlížíte, zůstaňte v klidu a uzříte vše.

KAPITOLA 2

Lživé cedule „Nikoho na výpomoc nehledáme“

Existují tvrzení dobrá a špatná, ale tím nejvíce nežádoucím a nej-lživějším ze všech je to, když se občas v oknech podniků vyvěsí cedule s nápisem „Nikoho na výpomoc nehledáme“. Je přitom rovněž možné, že toto tvrzení lživé vůbec není a že vyjadřuje holou pravdu, což je v tom případě ještě mnohem horší. Je to jedna z těch maličkostí, které poukazují na jistý myšlenkový proud, ve kterém když se zajde příliš daleko, takový podnik se nakonec převáží přes okraj hluboké propasti a čeká ho děsivý pád.

Když budeme svět posuzovat z hlediska vývěsky s nápisem „Nikoho na výpomoc nehledáme“, najdeme několik poučných poznatků pro zaměstnavatele i pro zaměstnance.

Není snad holou skutečností, že právě v dobách, kdy se cedule hlásící „Nikoho na výpomoc nehledáme“ vyvěšují nejčastěji, nastává naopak čas, kdy je „Hledání výpomoci“ potřeba ze všeho nejvíce? Je to poněkud zvláštní, ale přesto je to pravda. Výpomoc není nikdy tak potřebná jako právě v době, kdy všechny vyvěšené cedule tvrdí, že žádné výpomoci není třeba.

Co vlastně potřebuje člověk, který hledá práci? Potřebuje pomoc. Samozřejmě, že je pravda, že do určité míry chce pomoc také sám poskytnout, ale v dnešním světě byla již řada věcí natolik překroucena, že všeobecně přijímaným názorem je, že člověk hledající práci hledá především pomoc sám

pro sebe. Za tuto pomoc je ochoten zaplatit službou, již hodlá poskytovat, ale jeho primárním cílem zůstává najít pomoc, kterou sám potřebuje.

Když v dnešní době vidíme všude kolem sebe tyto cedule hlásající „Nikoho na výpomoc nehledáme“ a když ekonomický tlak způsobený špatným hospodařením států již všechny běžné průmyslové podniky vykojil, co přesně tato cedule znamená? Znamená skutečně, že další výpomoc už není žádoucí? Znamená, že žádná další výpomoc již není potřeba? Existuje snad dnes nějaká železnice, která může vyvěsit cedule „Nikoho na výpomoc nehledáme“ a skálopevně si stát za tvrzením, které tato cedule hlásá? A může snad nějaká vláda prohlásit „Nikoho na výpomoc nehledáme“? Lze snad někde na světě vůbec najít nějaké poměry, ve kterých by smysl tohoto prohlášení byl ospravedlněn?

Úplně každý z výše uvedených případů je ve skutečnosti tou nejzoufalejší prosbou o výpomoc.

Cedule „Nikoho na výpomoc nehledáme“ je stručným prohlášením určeným výhradně žadatelům o práci, ale oni v ní přitom význam „Nikoho na výpomoc nehledáme“ vůbec nevidí. Pro ně to totiž znamená „Nemůžeme vám nijak pomoci“.

Pokud byste zkrátili nápis na ceduli na pouhé „Žádná výpomoc“ za účelem vyjádření obecného popisu onoho žalostného stavu, ve kterém se svět právě nachází, a kdybyste poté vyvěsili zcela jinou ceduli, na níž by stálo „Můžete nám nabídnout výpomoc?“ za účelem vyjádření obecného popisu skutečných potřeb, kterých si svět žádá, pak byste učinili krok směrem k tomu, aby podobné cedule obsahovaly skutečně pravdivá prohlášení.

„Hledáme výpomoc“ bude vždy zcela normálním stavem ve světě, ve kterém se dosahuje pokroku, avšak rozdíl mezi normálním stavem a současným stavem spočívá v tom, že za normálních okolností by byla potřebná výpomoc také dostupná. Zdá se, že výpomoci je dnes třeba úplně všude, jenže žádná výpomoc tu není k dispozici.

Když se řekne, že člověk hledající práci ve skutečnosti hledá pomoc sám pro sebe, mnozí se bezpochyby mohou cítit rozhořčení. V posledních letech mnoho lidí nabylo dojmu, že mají jistá „práva“, kterých by se měli „dožadovat“. Ano, všichni máme „práva“, ale vznášením nároků na ně jich nijak dosáhnout nelze. Veškerých práv se nám dostává tím, když sloužíme druhým lidem. Dvěma našimi právy jsou zajištění bezpečnosti a svoboda. Jelikož jsme nikdy nežili ve společnosti, ve které by se lidem ani jednoho tohoto práva nedostávalo, ani je nejsme schopni náležitě ocenit. Avšak

nikdy bychom se z nich bývali nemohli těšit, kdyby je pro nás jiní před námi nevydobyli.

To samé platí pro vlastnické právo. Někteří lidé pohrdají i jím. Jen těžko by jím však mohli pohrdat, kdyby jen věděli, jak by vypadala jeho neexistence. Demagogové dlouhou dobu mluvili o „povýšení vlastnických práv nad lidská práva“, avšak nelze si nevšimnout, že když v Rusku zrušili veškerá vlastnická práva, zrušili rovněž i lidská práva. Pokud nerespektujete statky, které prostřednictvím své práce nějaký člověk nashromáždil, aby je jeho rodina mohla využívat, nerespektujete ani jeho právo na život. Loupež (majetkový zločin) a vražda (hrdelní zločin) jdou vždy ruku v ruce, ať už jde o záznamy v rejstříku trestů v našich městech nebo o „sociální revoluce“ v zámorí. Mezi životem a vlastnictvím panuje zcela zásadní spojitost, stejně jako mezi chlebem a životem: chléb je majetkem a stejně tak i právo na chléb je vlastnictvím.

Úplně všichni potřebujeme výpomoc, a to i v těch nejlepších časech. Když obchodní podniky vyvěsí na svá vrata ceduli s nápisem „Hledá se výpomoc“ ve smyslu, že potřebují více zaměstnanců, jedná se o úplně stejný způsob hledání pomoci jako v případě člověka, který hledá práci. Zaměstnavatel tím uznává, že bez výpomoci již dále nemůže fungovat a zaměstnanec tím uznává totéž – a toto platí pro každého z nás. Měli bychom si to rychle uvědomit a upustit od nikam nevedoucího koketování se sice hezky znějícími, ale přitom zcela klamnými představami, které selhávají, kdekoliv a kdykoliv jsou podrobeny i té nejmenší zkoušce.

Vláda v Rusku prohlásila veškerá vlastnická práva, ta skutečná i ta domnělá, za druh bohapusté anarchie, a přitom sama selhala i v zajištění práva na dostatek potravin. Je vcelku přirozené, že při současném způsobu vedení bude ze sovětského systému velký politický nezdar. Proč by však Sověti nemohli být schopní pěstovat pšenici? Jediné, co Rusko skutečně potřebovalo, byl chléb. Tito takzvaní „tvůrci nového světa“ však ignorovali i ten nejzákladnější zákon setby a sklizně. Vůdci, kteří nejsou schopni zajistit obyvatelům základní živobytí, jsou kvůli tomu vždy zbaveni moci.

Potřebujeme podniknout zcela jasné a konstruktivní kroky. Nepotřebujeme další teorii, ale konkrétní činy.

Představte si, že jste zrovna nezaměstnaní. Vidíte výrobní halu, na které je nápis „Nikoho na výpomoc nehledáme“, a pochopitelně přitom víte, že tento podnik nejdřív sám potřebuje pomoc, než bude schopen nějakou pomoc poskytnout dalším. Máte nějaký nápad, díky kterému by se tento

podnik mohl pohnout z místa? Můžete tomuto podniku nějakým způsobem pomoci? Můžete otevřít nový prodejní kanál pro odbyt jeho výrobků? Můžete do způsobu jeho organizace vlít novou mizu?

Člověk sedící v ředitelské kanceláři má kvůli poměrům uvnitř společnosti zcela svázané ruce – dokážete mu je rozvázat a umožnit mu dále pokračovat v práci?

Každý, kdo přináší nějakou výpomoc, je vždy vítán. Svět si žádá výpomoci. Potřebuje ji. A odmění každého, kdo mu ji dodá, ať už je to malý obchod s košťaty v postranní uličce nebo ten největší světový koncern.

Pokud dokážete zařídit, aby i ten nejmenší podnik prosperoval, pak se vám povedlo něco, v čem i ti největší mužové často selhávají.

Jedna věc je však k uvážení: existuje rozdíl mezi výpomocí a potřebou. Před několika málo lety si svět žádal jen takový druh výpomoci, kterou byl schopen poskytnout každý – šlo o výpomoc v podobě manuální práce, jejímž prostřednictvím se tehdy dosahovalo úplně všeho. Takový druh výpomoci, která byla v dřívějších dobách žádána, byl ve své podstatě stejně snadnou záležitostí, jako je jakýkoliv podnik nechat zkrachovat.

Poměry se však zcela změnilы. Podniky se dostaly až na samý okraj propasti a nyní si žádají naprosto jiný druh výpomoci.

Samozřejmě, že jsou tu k dispozici tisíce různých teorií a miliony nápadů. Jediná výpomoc, která se v tuto dobu počítá, je taková, která podnikům pomůže postavit se znovu na nohy. Svět už ve skutečnosti má všech těch teorií plné zuby. V důsledku i těch nejlepších teorií, co kdy byly vymyšleny, doposud pouze hladověl. Čeho si nyní žádá, je názorný příklad toho, co skutečně funguje. Každý, kdo se může chopit trakaře nebo starého dvoukoláku, se zařadí mezi ty, na které tento svět čeká; stane se pomocníkem, jichž tento svět tolik potřebuje.

Pokud se někdo sám dovede přinutit k práci, pokud dokáže vybočit ze svých zaběhnutých kolejí a rozplánovat si své síly tak, aby dokázal započít a vytrvat u práce, která mu zajistí obživu, a současně přitom poskytnout rovnocennou službu druhým, takový člověk sám sobě prokáže kvality pracovníka, jakých si svět žádá.

Spousta lidí všude kolem nás žádá o pomoc. Kdyby však začali tím, že budou vykonávat potřebné věci, na které by ani dříve nepomysleli, vyslalo by to silný signál aktivní soběstačnosti napříč celou společností, že by tím vývoj nabral zcela opačný směr; jelikož vývoj nabrat opačný směr také může.

KAPITOLA 3

Manažeri musí být spoluzodpovědní

Vláda nebude schopna hájit úspornost a efektivitu v soukromém sektoru, dokud tyto hodnoty nezačne sama prokazovat ve veřejném sektoru. A vláda tyto hodnoty bude jen stěží schopna prokázat, dokud nepochopí, že úspornost je něčím víc než pouhým škrtáním výdajů. Úspornost má jen sotva kdy co společného s objemem vydávaných financí, spíše jde o rozumný způsob, jakým jsou tyto finance vydávány. Vysoká nákladovost vlády je způsobena její neefektivitou, jež nemůže být napravena „úsporami“. Řešení se nachází pouze v její reorganizaci. A jelikož reorganizace státního aparátu často znamená rušení nepotřebných pracovních pozic, není se čemu divit, že se jí právě v politice využívá tak málo.

Rušení pracovních míst s sebou nese nehumánní podtón, který může u nemyslicích lidí lehce vyvolat řadu předsudků. Pokud bylo v minulosti k vykonání určité práce zapotřebí deseti dělníků a efektivní reorganizace umožnila, aby se stejná práce zvládla jen za pomoci devíti dělníků při současném snížení jedné desetiny nákladů, existuje riziko, že notoričtí křiklouni začnou volat:

„Ano, ale co bude s tím desátým dělníkem, který přišel o práci? A co bude s těmi dalšími devíti, kteří budou muset pracovat o to tvrději, aby zastali práci toho desátého?“

Odpovědi jsou pochopitelně velmi jednoduché a snadno srozumitelné pro každého, kdo používá mozek.

Zaprvé, skutečnost, že nějaký pracovní úkon dříve vykonávalo deset dělníků a dnes jich na to stačí devět, neznamená, že ten desátý dělník je nezaměstnaný. Pouze není zaměstnaný na této konkrétní pozici a zákazníci nejsou zatíženi přispíváním na jeho živobytí tím, že by platili víc, než je bezpodmínečně nutné, protože koneckonců jsou to vždy zákazníci, kteří za práci zaplatí!

Průmyslový podnik, který je dostatečně pokrokový, aby dovedl reorganizací dosáhnout zvýšení své výkonnosti, a který je zároveň i dostatečně čestný, že na zákazníky přenáší jen nezbytně nutné náklady a nic navíc, je obvykle podnikem, ve kterém lze nalézt spoustu pracovních míst, na něž lze zaměstnat toho desátého dělníka. Takový podnik je předurčen k růstu a růst znamená víc pracovních pozic. Správně řízený podnik se neustále snaží hledat možnosti snižování výrobních nákladů ve prospěch svých zákazníků a je jisté, že přitom zaměstná více lidí než ten podnik, který je k těmto otázkám lhostejný a který ztráty způsobené neschopným vedením nechává zaplatit zákazníky.

Zároveň se vyplatí mít na paměti toto: ten desátý dělník byl u tohoto konkrétního výrobku zbytečným výdajem a konečný spotřebitel za něho platil. Avšak skutečnost, že byl nepotřebným na dané konkrétní pozici, neznamená, že by byl obecně nepotřebným na trhu práce, nebo dokonce v dané výrobní dílně, kde pracoval. Jde o to, aby výrobní náklady nebyly vyšší, než je bezpodmínečně nutné, a aby veřejnost nebyla zatížena zbytečnými náklady, jímž se lze vyhnout správným řízením.

Za veškeré špatné hospodaření platí zákazníci. Více než polovinu současných světových problémů představuje lajdáctví při práci, přijímání nezpracovaných dělníků, všeobecně příliš nízké ceny a nízká efektivita, za což vše lidé platí svými poctivě vydělanými penězi. Kdekoliv jsou placeni dva lidé za práci, kterou by zvládl zastat jen jeden, platí zákazníci dvojnásobek toho, co by správně měli.

Jednu věc je třeba mít na paměti. Panuje totiž přesvědčení, že zaměstnavatelé usilují o zvyšování efektivity za účelem zvyšování vlastních zisků. Nadbytek průmyslového podniku zajišťuje jeho stabilitu a udržuje ho v chodu. Efektivita není činem, kdy se zaměstnanci sebere mzda a vloží se do firemní kasy.

Efektivita spočívá v ujištění, že zákazníci neplatí za stejnou službu dvakrát.

Solidarita je ušlechtilou a mocnou silou. Avšak kdyby zákazníci věděli, jak velkou část koncových cen výrobků denní potřeby tvoří zbytečně

nakumulované náklady, pak by na tuto problematiku nahlíželi ve zcela jiném světle. Náklady, za které musí zákazníci zaplatit, by měly být pokud možno sníženy o toho desátého, devátého, ale i osmého dělníka. A co se týká názoru, že efektivita se dosahuje tím, že zbývající dělníci budou muset pracovat více, než by měli, je zapotřebí zvážit následující: důsledkem správného řízení se práce stává snadnější, a nikoliv namáhavější. Pokud má efektivita spočívat ve zvyšování zátěže na dělníky, kteří jsou již tak po celou pracovní dobu plně vytížení, pak se o žádnou efektivitu nejedná. Řešení je třeba hledat v hlavách manažerů. Nejde o to, aby osm nebo devět dělníků vykonávalo práci za deset; jde o to, aby správným řízením byly nalezeny způsoby, jak tu samou práci vykonat s menším počtem dělníků, přičemž úspor se musí dosáhnout v lepším pracovním postupu. V současné době jediný dělník manipuluje odlévací formou, kterou dříve s vypětím všech sil ručně zvedalo dvacet dělníků. Tomu jedinému dělníkovi dnes stačí stisknout tlačítko. Rozdíl spočívá ve využívaných metodách, a nikoliv ve zvyšování zátěže na každého jednotlivého dělníka. Pro vykonání práce za dvacet dělníků dnes tomu jedinému stačí vydat méně námahy, než kolik musel vydat kterýkoliv jiný z těch dvaceti před ním.

Kolem těchto otázek je rozšířeno příliš mnoho krátkozrakosti a mylných přesvědčení, jež jsou důsledkem nevědomosti a nerozváženosti. Lidé si neuvědomují, že průmyslový systém není opředen nějakými kouzly, kterými by oni sami mohli vládnout. Když se navrší důsledky ne hospodárnosti, lehkomyšlnosti a lenosti, všechno se zastaví a lidé se pak diví, co se stalo!

Náprava by však neměla být pouze úkolem manažerů v průmyslu samotném; zapojit by se měli i jednotliví pracovníci. Každý zaměstnanec, který je inteligentní a prozíravý, by mohl sám prokázat obrovskou efektivitu při řízení svých soukromých záležitostí, když se sám odmítne účastnit práce, u které bude mít pocit, že je tak trochu „pátým kolem u vozu“.

Celá reorganizace za účelem efektivy by mohla být způli hotova už jen tím, kdyby si dělnictvo uvědomilo, že denní práce znamená víc než jen „být na šichtě“ v továrně na požadovaný počet hodin. Znamená to poskytnutí služby ve stejné hodnotě, jako je výše vyplácené denní mzdy. Jestliže poskytované a přijímané hodnoty nejsou z nějakého důvodu v rovnováze – pokud člověk odvádí víc práce, než kolik za ni dostává, nebo pokud dostává víc, než kolik práce odvádí – nebude trvat dlouho, než dojde k vážnému kolapsu systému. Rozšiřte tyto nerovné poměry na celou zemi a dopracujete se k totálnímu rozvratu ekonomiky. Veškeré průmyslové problémy jsou způsobeny právě porušením rovnováhy těchto hodnot na pracovištích.

Vedení musí vykazovat stejnou zodpovědnost jako dělnictvo. Však vedení je zrovna tak líné. Vedení přišlo na to, že je snazší najmout dalších 500 lidí než zdokonalit výrobní metody, díky čemuž by stovka stávajících dělníků mohla být uvolněna na jinou práci. Zákazníci platili, obchody vzkvétaly a vedení nemělo důvod cokoliv řešit. V kancelářích to nevypadalo jinak nežli v dílnách. Zákon o rovnováze protihodnot byl porušován manažery stejně jako dělníky.

I mezi manažery by měl proces snižování počtu pracovních míst probíhat stejně jako kdekoliv jinde.

Otázku pracovních pozic lze vyřešit snadno. Na celém světě jsou tisíce úkolů, které čekají, až je někdo vykoná. Je tu produktivní práce pro více dělníků, než kolik jich na celém světě je. Pracovní pozice, které nejsou ve výrobě potřebné, nejsou skutečnými pracovními místy. Jsou rakovinou, která se zažírá do výdělků dělníků. Jediným řešením je jejich vyříznutí.

Se zvyšováním efektivity práce nesmíme přestat. Jedná se o jediný způsob, jak zajistit, aby měl každý i nadále práci, do které se zítra může opět vydat.

KAPITOLA 4

Na čí stranu se přidáte?

Mezi lidmi na celém světě dosud nepanuje jednotná sounáležitost. Jednoho dne se toho možná dobereme, ale doposud tomu tak není. Jednak lidé po celém světě vůči sobě nechovají nějaké zvlášť vřelé city, a dále tu jsou velmi silné a hluboce zakořeněné pocity vzájemného odcizení, které ani vzdělání, civilizační proces, mezilidský styk a snaha o porozumění zatím nedokázaly zvrátit.

Situace, jež si ze srdce přejeme, aby nastaly, jsme se naučili všeobecně přijímat jako možná fakta. Dříve bylo zvykem říkat, že kdyby národy po celém světě dokázaly jeden druhému porozumět, že by po celém světě zavládlo vzájemné přátelství. Oproti tomu tu však máme dostatek důkazů o tom, že v některých případech platí, že čím lépe se některé národy navzájem znají, tím více se nenávidí.

A ani v případě vztahů mezi jednotlivci není situace příliš odlišná. Proti většině lidí nic nemáme, jelikož je neznáme, a většina těch, kterým se snažíme vyhýbat, jsou ti, které známe.⁽¹⁾

Pokud skutečně platí, že na světě existují dvě nebo i více znepřátelených a proti sobě stojících sil, které se nikdy nemohou usmířit bez projevů násilí,

¹ Zjevná narážka na román *Bratři Karamazovi* od Dostojevského z roku 1879: „Nikdy jsem nemohl pochopit, jak je možné milovat své bližní. Právě bližní podle mého mínění není možné milovat, snad jen vzdálené.“ (V překladu Prokopa Voskovce, pozn. překl.)

pak z toho vyplývá, že dokud se nadřazená síla nedostane k moci a dokud podřízená síla nebude sprovedena ze světa, tak na nějakou všeobecnou jednotu všech lidí nelze ani pomýšlet.

Současná doba je obdobím rozvratů. Mnoho lidí zděšeně hledí na počínající úpadek, jenž se začíná projevovat napříč celou společností. To, co se zdálo býti jedním pevným celkem, je nyní plně trhlín a prasklin. „Co to všechno znamená?“ volají lidé znepokojeně. Jednoduše to znamená, že tam, kde jsme se domnívali, že existovala jednotu, ve skutečnosti vůbec žádná jednotu nebyla – to všechno bylo jen pozlátko. Společnost sama sebe tak dlouho balamutila, až uvěřila, že může ignorovat ty nejzákladnější principy a udržovat jakousi povrchní jednotu poplácáváním po zádech, potřásáním rukou a bezvýznamným klábosením o lidské jednotě.

Všeobecná nedůvěra je pro lidské pokolení přirozená. Znamé přísloví říká „nehas, co tě nepálí“, avšak nepopisuje stav, při kterém by bylo bezpečno. Pokud zajištění bezpečí závisí na tom, že určité požáry nebudeme hasit, pak se nejedná o bezpečí. Až nás oheň dříve či později začne pálit, veškeré bezpečí bude pryč. Pokud je oheň nebezpečný, tak jedinou možnou ochranou je dostat ho pod kontrolu anebo jej zcela uhasit, aby nemohl napáchat žádné škody.

Nehledě na to, co se nám z hlediska teorie může zamlouvat či ne, nepopíratelnou skutečností je, že se ve světě vyskytuje nová forma uvědomování si rozdílů mezi určitými skupinami a že toto uvědomění je nejsilněji pocítováno a proklamováno v zemích, které se nejhlasitěji hlásí k demokracii. Jedná se o obecně rozšířené projevy vyvěrající přímo z lidí, které jim žádným způsobem nejsou podstrkovány nikým shora nebo zvenčí.

Každému, kdo o této věci přemýšlí, musí být zcela jasné, že by současná situace bývala nemohla nastat, kdyby ta předcházející situace byla skutečně takovou, za jakou jsme ji považovali. To znamená, že pokud by vše skutečně bývalo bylo tak skvělé, jak jsme předpokládali, kdyby hořící požáry nebyly bývaly nebezpečné, potom to, co se přihodilo v loňském roce, by se bývalo nemohlo stát. Byly tu rány, které zůstaly nezacelené, byly tu neshody, které zůstaly nevyřešené, byly tu spory nepřátelých stran, které zůstaly nerozhodnuty. A nikdy nemůže nastat mír, dokud nebudou všechny rány zacelené, dokud nebudou všechny neshody vyřešené a dokud nebudou všechny spory nepřátelých stran po právu a s konečnou platností rozsouzené.⁽²⁾

2 Řeč je o Pařížské mírové konferenci, kterou byla oficiálně ukončena 1. světová válka. Výsledkem konference bylo uzavření Versailleské mírové smlouvy, ve které byla za původce války

Co všechno toto znamená v praxi? Znamená to tohle: rozdíly a nesváry tu budou do té doby, dokud není přirozeně a s trvalou platností uznávána přesila strany s početní převahou.

„Přežití toho nejsilnějšího“ je více než jen vědeckým termínem. Jedná se spíše o výrok, jenž zavání představou věčného boje. Jde o prohlášení ohledně historického vývoje a osudovosti – přežijí jen ti nejsilnější.

Nejvíce rozporů vyvěrá z debatování o otázce, co přesně je podstatou „síly“ těch nejsilnějších. Jedni říkají, že účel světí prostředky, a jiní zase tvrdí, že nakonec vždy zvítězí dobro.⁽³⁾ Jedni říkají, že má vládnout tyran, a jiní zase tvrdí, že vládnout by měl nějaký lidumil či mecenáš. Při běžném pohledu to však vypadá, že vládnout budou moc, peníze, vliv, násilí a ti, kteří jsou v přesile. Takto si to představují materiálně smýšlející lidé. Duchovně založení lidé to však vidí jinak a jejich pohled je blíže pravdě. Oni chápou, že nadřazenost v sobě skýtá jeden podstatný prvek, bez kterého jsou peníze, početní převaha, síla, vliv a prestiž předem odsouzeny k nezdaru. Materiálně založení jedinci vždycky říkají, že ti nejhbitější vyhrávají závody a ti nejsilnější vyhrávají bitvy. Ale historie už je dostatečně dlouhá na to, aby nám potvrdila, že pravda se skrývá v tom, co hlásají ti duchovně smýšlející, a sice že „běh nezáleží na rychlých a boj na statečných“.⁽⁴⁾

Výraz „přežití toho nejsilnějšího“ nás však nesmí zavést k chybnému závěru, že ti nejsilnější přežívají jen pomocí boje. Tak tomu není. Pokud nějaký „boj o život“ přece jen existuje, tak se týká jen těch, kteří jsou již beztak na ústupu, a přitom stále bojují, aby si zachovali své místo ve světě.

označena Německá říše a její spojenci, a dále v ní byly stanoveny válečné reparace, jež měly poražené státy zaplatit. Poznámka o neshodách a nezacelených ranách naráží na neutěšené závěry, k nimž vítězné státy došly. Spojené státy prosazovaly právo evropských národů na sebeurčení a usilovaly o rozpad velkých impérií, zatímco Anglie a Francie si chtěly svá impéria zachovat. Francie požadovala co největší potrestání Německa, kdežto Anglie potřebovala omezit dominanci Francie v Evropě. Výsledkem Pařížské mírové konference byl nakonec kompromis, který neuspokojil nikoho. (pozn. překl.)

3 V původním textu byla použita dvě protichůdná přísloví „might makes right“ a „right makes might“. První vyjadřuje agresivní přístup a volně ho lze přeložit jako „účel světí prostředky“. Abraham Lincoln toto přísloví během svého proslovu v New Yorku roku 1860 otočil na „right makes might“ ve smyslu, že „dobro zvítězí“. Podle některých historiků právě díky tomuto projevu na univerzitě Cooper Union vyhrál Lincoln o rok později v prezidentských volbách. (pozn. překl.)

4 Citace z Bible – kniha Kazatel 9:11. (pozn. překl.)

Ti nadřazení však nemusí bojovat, aby si zachovali své místo nebo aby si udrželi svou nadřazenost. Vůbec ne; jejich veškerá síla spočívá přímo v tom, čím sami jsou: „Kdo věří, nemusí spěchat.“⁽⁵⁾ Boj je údělem poražených.

Všechno se svým způsobem týká tolerance. Někteří lidé toto slovo nemají rádi, nicméně symbolizuje opravdovou základní skutečnost naší civilizace. Toleranci jsou schopni projevovat pouze ti nadřazení. Ti níže postavení jsou vždy nesnášenliví. Čím blíže pravdě člověk je, tím je také tolerantnější; jeho tolerance je nepřímou úměrná jeho zabředávání do omylů a chyb. Dobro roste a násobí se samo od sebe a zatlačuje špatnosti do kouta. Je to špatnost, která bojuje a zápasí; dobro nemusí.

V současné době dochází k tomuto: Svět žil mnoho let v klamně domněnce, že zásadní rozdíly mohou být urovnány falešnou snahou o vytvoření „dobrého kamarádství“ a snažil se předstírat, že na ničem příliš nezáleží, pokud tím není ohroženo naše horečné snažení a honba za penězi.

Co naplat, realita nás opět dostihla, tak jako je tomu vždy. Máme tu krevní skupiny, které nikdy nepůjde smíchat, máme tu plno myšlenek a ideálů, které nikdy nebudou zajedno, máme tu plno protichůdných sporů, které nikdy nebudou urovnány. Předstírali jsme, že na tom nezáleží, avšak život nás učí, že na tom skutečně záleží. Rozdíly se znovu potírají zároveň s uvědomováním si lidskosti a je nutné k nim přistupovat mnohem moudřeji, než jak jsme k nim přistupovali v období nesprávně označovaném jako „Éra dobrých pocitů“, jež bylo ve skutečnosti jen érou zastírání a přetvářky.⁽⁶⁾

Spousta tklivého sentimentu byla zcela ignorována. Někteří, kteří byli uvedeni v omyl, tvrdí, že je to „idealismus“, jenž se vytratil. Nikoliv, šlo jen o sentiment. Sentiment je rozbředlý, zženštilý, kultivovaný a rád vysedává s dobrou knížkou v útulném koutě. Idealismus je oproti tomu ochotný bojovat a stát se nepopulárním, vyvolává bouřlivé reakce a klidně si nechá rozbít hlavu, když to jinak nejde, a to vše pro dobro myšlenky.

5 Citace z Bible – Izajáš 28:16. (pozn. překl.)

6 „Érou dobrých pocitů“ se v USA označuje období 1815–1825, které začalo vítězstvím Američanů ve válce s Británií (1812–1815), čímž napříč společností zavládl optimistický duch nacionalismu a hrdosti nad definitivním potvrzením nezávislosti, kterou si USA vybojovaly o několik desítek let dříve. „Érou zastírání a přetvářky“ pak má Ford na mysli fakt, že všeobecná euforie brzy skončila. Na konci roku 1818 v Evropě prudce poklesla poptávka po americké bavlně a zemědělských produktech, čímž byly USA následujícího roku uvrženy do hluboké recese. Ve stejné době v USA navíc došlo k destabilizaci politické scény kvůli vleklému sporu ohledně přijetí teritoria Missouri za stát USA, což jižanské státy podporovaly, ale severské státy byly zásadně proti, jelikož Missouri bylo otrokářským státem. (pozn. překl.)

Umožňeme každému, aby mohl být věrný svému postoji, je-li upřímně přesvědčený o jeho správnosti. A nechme prostor a svobodu všem, aby mohli být svému přesvědčení věrni. Svět se rozpadá na své dílčí části. Každý se musí zařadit do skupiny, které z hloubi své duše dává svůj volební hlas. Je čas, aby si každý zvolil, ke komu se přidá, a každý se musí rozhodnout sám. Jakmile budou postoje všech lidí jasné, můžeme najít lepší cestu, jak společně pracovat i žít navzdory vzájemným rozdílům, a to aniž bychom se je snažili popírat.

KAPITOLA 5

Sklízení plodů v nepravý čas

Na světě je mnoho dobrých lidí, kteří prožívají hluboké psychické utrpení, jelikož si velmi jasně uvědomují veškeré špatnosti, ke kterým tu dochází, a jelikož jsou netrpěliví, aby je co nejdříve mohli sprovodit ze světa. Tato kombinace uvědomělého pozorování a netrpělivého ducha je velmi destruktivní vůči vnitřnímu míru a mnoho takto se cítících lidí pak bloudí světem s dojmem, že se všichni ostatní mýlí, když tuto otázku neberou dostatečně vážně.

Každý člověk, který na něčem pracuje, si je vědom tisíců dalších lidí, kteří si všichni zvolili něco jiného, o čem podle svého uvážení soudí, že to svedou. A k těmto tisícům patří většinou lidé trpící právě popsáním neduhem – spojením vyhraněného názoru a netrpělivého ducha. Jejich domácí recept, na základě kterého doufají, že se vyléčí, je velmi jednoduchý – přimět někoho jiného k činům, jejichž vykonání jejich netrpělivý duch přikazuje.

Můžeme nalézt překvapivě vysoký počet lidí, kterým by se náramně ulevilo, kdybyste vy – jelikož jen a pouze vy jste „tou jedinou osobou na celém světě k tomuto úkolu vyvolenou“ – jednoduše udělali konkrétní věc, která se má podle vašeho přesvědčení vykonat a o které si myslíte, že je to ta jediná správná věc, která se má udělat.

S tímto problémem může být poněkud těžké se vypořádat, jelikož většina navrhaných činů je vskutku hodnotných a s příslibem užitečnosti každému, kdo je vykoná. Avšak většina z nich nikdy provedena nebude,

protože žádný jednotlivec je nikdy za všechny ostatní nevykoná, jelikož každý je může vykonat jedině sám za sebe. A další důvod: lidem, kterým se nějaká práce zadá, mají obvykle ve zvyku ihned začít hledat někoho jiného, kdo by ji vykonal za ně.

Přehlízíme fakt, že jsou to pouze lidé, kdo je schopen něčeho dosáhnout. Zdá se, že se to snadno řekne, ale už to není tak snadné pochopit. Dnes po světě pobíhá spousta jedinců žijících v iluzi, že lidé jsou až tou poslední složkou, která je k podnikání zapotřebí. Věří totiž v teorii, že pokud dokážete sehnat peníze, potřebné lidi seženete vždy.

Toto je ve skutečnosti moderní způsob, jakým se teď organizuje „kvalitní práce“: Najměte někoho, kdo poskytne peníze. Jakmile jsou peníze poskytnuty, zaplatte někomu, aby si vzal na starost vyhledání těch správných lidí na odvedení dané práce. Důsledkem však přirozeně bude, že velmi brzy zjistíte, že skutečné „práce“ se lidská ruka nedotkla a peníze jsou fuč.

Někdo by zkrátka řekl: Pokud spatříte něco, co je třeba udělat, tak běžte a udělejte to. Pokud danou věc nemůžete udělat celou, udělejte tolik, kolik jen můžete; avšak nemůžete provést pátý krok, dokud nejsou hotové první čtyři. Pokud nemůžete provést vůbec nic, pak zvažte, zda nastal správný čas vůbec něco ohledně této věci podnikat. Čas musí uzrát, stejně jako všechno ostatní, a přesto si spousta lidí myslí, že si mohou natrhat zralé výsledky ze stále ještě zelených roků, což nelze provést o nic víc, než si natrhat zralá jablka v měsících, kdy teprve rostou na stromech a stále ještě jsou zelená. Mnoho reforem bývá utrhnuto ještě zelených a také spousta inovativní výsadby se neprovádí do kypřé půdy, ale do zmrzlé země. Spousta lidí otázku času a vhodných období zcela ignoruje.

Nyní se podívejme na různé druhy zla, které se na světě nachází. Zla je tu mnoho a snad tím nejtěžším břemenem, které musíme vláčet, je úžas nad tím, že tato zla vůbec smějí existovat. Ale jsou tu. Zdaleka ne každý je schopen je vidět, ale předpokládejme, že zrovna vy je vidíte velmi jasně. Každý si neuvědomuje, jak se tato zla zažirají do lidských životů, ale předpokládejme, že zrovna vy jste si jich hluboce vědomi a trápí vás to.

Budete-li trvat na tom, že každý přece musí vidět to samé, co vy, potom si můžete ztrpčit život, rozejdete se s přáteli a vzbudíte pochybnosti o svém zdravém rozumu. Ostatní to uvidí též, až uzraje ten pravý čas, do té doby však nikoliv, a vy byste byli velmi pošetilí, kdybyste se touto skutečností nechali trápit.

Určití lidé pracují dnem a nocí, aby objevili lék na rakovinu, ale co se týká vás, vy se rakovinou příliš často nezaobíráte, protože jste se s ní v životě

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Mé ideály***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.